

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENİ ADAYLARININ MESLEĞİN BUGÜNÜ VE YARININA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

OPINIONS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS TEACHER CANDIDATES ON
THE PRESENT AND FUTURE OF THE PROFESSION

Muhammet TORTUMLU

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Tefenni Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve
Organizasyon Bölümü, Burdur/Merkez

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının, mesleklerinin içinde bulunduğu mevcut duruma ve geleceğe yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden olgubilim yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışma 2020-2021 yılları arasında Türkiye'nin değişik bölgelerinde yaşayan, farklı cinsiyetlerde, yaşlarda ve akademik not ortalamalarına sahip olan yirmi dört beden eğitimi ve spor öğretmeni adayını olan üniversite öğrencisi ile yürütülmüştür. Bu araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemleri içerisinde yer alan maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemine göre seçilmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla online olarak yapılan görüşmeler ile toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda ulaşılan bulgular beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğinin önemi, mesleğin imajı, mesleğin gerektirdiği özellikler ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak mesleğe yönelik görüşler olmak üzere dört ana tema çerçevesinde incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bu bulgular, alanyazın ışığında tartışılmış ve sonuçlarla ilgili öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi ve spor öğretmenliği, Aday öğretmen, Üniversite öğrencisi.

Abstract

The main purpose of this research is to determine the views of physical education and sports teacher candidates about the current situation and future of their profession. The current study employed the phenomenological design, one of the qualitative research designs. This study was conducted with twenty-four physical education and sports teacher candidates living in different regions of Turkey, of different genders, ages, and academic grade point averages between the years 2020-2021. The participants of the current study were selected by using the maximum variation sampling method, one of the purposive sampling methods. The data were collected by using the personal information form prepared by the researchers and a semi-structured interview form administered online. In the analysis of the collected data, content analysis method was used. The findings obtained as a result of the research were examined within the framework of four main themes: the importance of the physical education and sports teaching profession, the image of the profession, the features required by the profession and the opinions on the profession depending on technological developments. These findings

obtained in the current study were discussed in reference to the literature and suggestions were made in light of the findings.

Keywords: Physical education and sports teacher, Candidate teacher, University student.

GİRİŞ

İnsanın hem sosyal hem de biyolojik bir varlık olarak bedensel gelişimi ve fiziksel özelliklerinin, yaşam standardında önemli bir rolü vardır. Özellikle ilkel dönemde bedensel sağlık ve gelişim, temel ihtiyaçların karşılanabilmesi için olmazsa olmazdır. İnsanın toplumsallaşması, gruplaşması, şehirleşmesi ve devletleşmesi ile bedensel gelişimin ve güvenliğin sağlanmasının önemi artmış ancak şekil değiştirmiştir. Günümüz bilgi çağında spor ve bedensel gelişim, meslek ve branş uzmanlarından ayrı tutularak, sosyal bir faaliyet olarak icra edilmeye başlamıştır. Bugün ise fiziksel ve sosyal ihtiyaçların karşılanabilmesi, devletlerin teknolojik gelişimiyle elde edilen bilgiye ve bu bilginin işlenmesine bağlı olarak değişmektedir.

Spor, bireylerin fiziksel ve zihinsel sağlığını, iyi oluşunu, hayat kalitesini, yaşam biçimini ve bakış açısını olumlu anlamda etkileyen bir olgudur (Tortumlu, 2020). Bireylerin spora olan olumlu yaklaşımları üyesi olunan toplumun spor kültürünün gelişmesinde önemli düzeyde katkı sunmaktadır. Ancak bu iyi bir spor eğitimi ve öğretimi ile gerçekleştirilebilir. Nitekim spor eğitimi, sporun tüm topluma yayılmasını, güçlü spor kültürünün oluşmasını sağlayabilir ve makro açıdan birçok olumlu sonuçlar ortaya çıkarabilir. Zira toplumsal refah ve güven ortamının sağlanmasında spor kültürünün etkisinin olduğu ifade edilmiştir (Tortumlu, 2020). Buna ek olarak mikro açıdan da spor eğitiminin önemi büyüktür. Okullarda verilen spor eğitimi ve öğretimi beden eğitimi ve spor branşında görev yapan öğretmenler tarafından gerçekleştirilmektedir. Öğretmenlerin mesleklerinden doyum alması hem yaşam doyumlarının artmasını (Tortumlu ve Uzun, 2021) hem de başarılarını etkilemektedir (Yazıcıoğlu, 2010). Öğretmenlerin kariyer tatmini düzeylerinin demografik değişkenlere göre inceleyen bir araştırmada, Kültür, Sanat ve Spor dallarındaki öğretmenlerin, Fen Bilimleri ve Temel Eğitim Bilimleri öğretmenlerine göre daha düşük kariyer tatmini yaşadıkları tespit edilmiştir (Kılınç, Tortumlu ve Uzun, 2021). Ortaya çıkan bu sonucun birçok sebebi olabilir. Zira bireylerin ilkokuldan itibaren okul yaşamlarında spor ve dallarıyla tanışması, ilgisi ve yönelimleri verilen dersler, ailelerin spora yaklaşımı ile doğru orantılıdır. Beden eğitimi ve spor dersini geçmenin kolay olarak algılanması (Kul ve Hergüner, 2018), öğrencilerin derse katılım yapmak istememeleri (Mirzeoğlu, Yaralı, Çoknaz ve Özmen, 2019), ailelerin ekonomik düzeylerinin çocukları spora yönlendirmede önemli bir faktör olduğu (Kotan, Hergüner ve Yaman, 2009) gibi etkenler spor eğitiminin etkin işlenmesini engellemektedir.

Teknolojik gelişmeler, yapay zekâ çalışmaları, hızla insan hayatının her noktasına sirayet eden dijitalleşme olumlu ve olumsuz sonuçlar ortaya çıkarmaya başlamıştır. İnsan sosyal ortamlardan soyutlayarak yalnızlaşmaktadır. Nitekim akıllı telefon bağımlılığının kişilerin yalnızlaşmasına yol açtığı ifade edilmiştir (Çakır ve Oğuz, 2017). Buna ek olarak teknolojik gelişim ve yeniliklere bağlı olarak yeni bağımlılık türleri meydana gelmiştir. Bunlardan biri de sosyal medya bağımlılığıdır. Yapılan çalışmalar sosyal medya bağımlılığının bireyleri yalnızlaştırdığı yönünde bulgular sunmaktadır (Şafak ve Kahraman, 2019; Sezer, İşgör ve Aktan, 2019). İnsanın insandan uzaklaşması, ihtiyaç hissetmemesi ve zamanla sosyal hayattan

kopması spor ve fiziksel gelişim ihtiyaçlarını karşılamaya dönük bir tembellik oluşturabilir. Bu da spora olan ilginin düşmesine yol açabilir. Ancak ters bir bakış açısı ile düşünüldüğünde teknolojik gelişmelerden kaynaklı olarak bireylerin iş hayatının ve sosyal hayatının hareketsizleşmesi; bireylerde fiziksel gelişim ihtiyaçlarını karşılama ihtiyacını artırabilir ve bu da spora olan ilginin önemle daha da artacağını gösterebilir.

Özellikle son yıllarda yapay zekâ çalışmalarının artışı ile gelecek yıllarda birçok mesleğin son bulacağı; fakat beden eğitimi ve spor ile ilgili mesleklerin önemini artarak devam edeceği öngörüsünde bulunulmuştur (Harari, 2018). Gelecekte meslek sayılarının azalacağı, çalışan insan yerine çalışan robotların ortaya çıkacağı ve dolayısıyla çalışan insan sayısının azalacağı tahminleri, bir takım meslek grupları için bir umut ve olumlu bir beklenti iken, birçok farklı meslek sahibi içinde ciddi kaygı oluşturabilir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, beden eğitimi ve spor öğretmenleri adayları üniversite öğrencilerinin mesleklerine yönelik toplumun bugün verdiği önem, mesleğin imajı, mesleğin gerektirdiği özellikler ve teknolojik gelişmeler ışığında mesleğin geleceği ile ilgili oluşan algılarını tespit etmektir.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Araştırma, beden eğitimi ve spor öğretmenleri adayları üniversite öğrencilerinin görüşlerinden yola çıkarak; beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğinin bugünü ve yarını hakkındaki görüşleri tespit etmeye çalıştığı için nitel araştırma geleneği çerçevesinde planlanmıştır. Merriam'ın (2013) belirttiği gibi nitel desen, yaşadıkları toplumda bireylerin deneyimlerine nasıl bir anlam yükledikleri ile ilgilenir. Bu çalışmada beden eğitimi ve spor öğretmenleri adayları üniversite öğrencilerinin, mesleklerinin bugünü ve yarınına ilişkin algılarını; deneyimlerini ve gözlemlerini göz önünde bulundurarak açıklamaları istenmiştir. Araştırmada nitel araştırma geleneği içerisinde yer alan olgubilim modeli kullanılmıştır. Olgubilim modeli, Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre, günlük yaşamda çeşitli şekillerde var olan ve farkında olunmasına rağmen derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunamayan olgulara yüklenen anlamları ortaya çıkarmayı amaçlar. Bu çalışmada, beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğinde yaşanan sorunlara ilişkin mesleği yapmaya aday öğrencilerin, bireysel ve toplumsal deneyimleri göz önünde bulundurularak, bu konudaki görüşleri incelenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Patton'a (1987) göre, amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların veya olguların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemleri içerisinde yer alan maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemine göre seçilmiştir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). Maksimum çeşitlilik örnekleminde amaç, görece olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu bağlamda çalışma grubu; Türkiye'nin çeşitli coğrafi bölgelerinde yaşayan, farklı cinsiyetlere, yaşlara ve akademik not ortalamalarına sahip olan yirmi dört beden eğitimi ve spor öğretmenleri adayından oluşturulmuştur. Maksimum çeşitlilik örnekleme, çok çeşitli özelliklere sahip, farklı birimleri örneklem kapsamına almasından ve heterojen bir örneklem grubu oluşturması (Baş ve Akturan, 2013) bakımından tercih edilmiştir. Bu yolla

oluşturulan çalışma grubunda yer alan katılımcıların %37.50'si (n=9) kadın, %62.50'si (n=15) ise erkektir. Araştırmaya katılanların yaş aralığı 19 ila 30 arasında değişmekte iken, çalışma grubunun yaş ortalaması 23.04'tür. Katılımcıların akademik not ortalaması 4 üzerinden 2.68 ila 3.53 arasında değişmekte olup, akademik not ortalamalarının ortalaması ise tüm çalışma grubu için 3.01'dir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel bilgi formu

Araştırmaya katılan, beden eğitimi ve spor öğretmeni adayı üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri hakkında bilgi elde etmek için araştırmacılar tarafından kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. Bu formda katılımcılara yönelik kişisel bilgiler (cinsiyet, yaş ve akademik not ortalaması) yer almaktadır.

Meslekte yaşanan sorunlara ilişkin görüşme formu

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adayı üniversite öğrencilerinin, mesleklerinde yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerinin öğrenilebilmesi için araştırmacılar tarafından açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır. Formun hazırlanması sürecinde, beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğinde yaşanan sorunlara ilişkin alanyazın taranarak genel bir fikir elde edilmiştir. Daha sonra hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu beden eğitimi ve spor öğretmenliği alan uzmanı iki akademisyen tarafından kontrol edilmiştir. Alan uzmanlarından alınan düzetme önerilerinin forma aktarılmasından sonra, açık uçlu sorulardan oluşan bir form oluşturulmuştur. Oluşturulan bu form, sorularının anlaşılabilirliği açısından Türk Dili uzmanı bir akademisyenden görüş alınmıştır. Türk Dili uzmanından alınan öneriler sonrasında, beden eğitimi ve spor öğretmeni adayı üniversite öğrencileri için hazırlanan bu yarı yapılandırılmış görüşme formuna son şekli verilmiştir. Son olarak, soruların öğrenciler tarafından anlaşılabilirliğinin test edilmesi için iki öğrenci ile pilot görüşmeler yapılmıştır. Pilot görüşmeler sonrasında görüşme yapılan öğrencilerden, soruların anlaşılabilirliği konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarına dair geri bildirim alınmıştır.

Görüşme formunda yer alan sorular şu şekildedir;

1. Mesleğinizin topluma katkısı hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
2. Mesleğinizin toplumdaki imajı nasıldır?
3. Sizce mesleğiniz için gerekli özellikler nelerdir?
4. Günümüz teknolojik gelişmeleri ve dijitalleşme çerçevesinde mesleğinizin geleceği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? (Bu gelişmeler sizi huzursuz ediyor mu? ya da umutlandırıyor mu?)

Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Görüşme, önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim sürecidir (Stewart ve Cash, 1985). Araştırmada hem sabit soruları cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine bilgi edinebilmek için sondaj soruların sorulmasına imkân tanıyan yarı yapılandırılmış görüşme türü seçilmiştir (Büyüköztürk vd., 2016). Görüşme yöntemi bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, şikâyetlerine, duygularına ve inançlarına ilişkin bilgi elde etmede oldukça etkili bir yöntem olmasından dolayı tercih edilmiştir (Briggs, 1986). Araştırmanın veri toplama aşamasının Covid-19 Pandemi sürecine denk gelmesinden dolayı öncelikle katılımcılardan telefon yoluyla randevu alınmış daha sonra randevu saatinde

görüşmeler Zoom programı üzerinden online olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ortalama 40 dakika kadar sürmüştür. Yapılan görüşmeler, katılımcıların izni alınarak video kayıt altına alınmıştır. Görüşmeden sonra katılımcıların ifadeleri yazıya geçirilmiştir. Ortaya çıkan görüşme metni, doğruluğunun teyit edilmesi için görüşülen kişilere mail olarak gönderilmiş ve teyit alınmıştır.

Verilerin Analizi

Öğrenciler ile yapılan görüşmelerden hemen sonra araştırmacılar tarafından görüşmenin içeriğini yazıya aktarılmış ve içerik analizi yöntemi kullanılarak dört adımda sonuca gidilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). İçerik analizi, bir metnin kodlara ve temalara ayrılarak özetlenmesini sağlayan bir tekniktir (Büyüköztürk vd., 2016). İçerik analizinin aşamaları şu şekildedir; *İlk aşamada veriler kodlandı*: Araştırmacılar, Strauss ve Corbin (1990) tarafından tanımlanmış üç kodlama türünden biri olan, genel bir çerçeve içinde yapılan kodlama türünü kullanmışlardır. Bu bağlamda araştırmacılar, hem okudukları alanyazından hem de yapmış oldukları görüşmelerden yola çıkarak; anlamı en iyi yansıtacağını düşündükleri kodları (21 adet) oluşturmuşlardır. İki araştırmacının kodlamaları arasındaki güvenilirlik, “Güvenirlik = Uzlaşma Sayısı / Uzlaşma + Uzlaşmama sayısı” formülünden yararlanılarak (Tavşancıl ve Aslan, 2001) hesaplanmış ve .84 bulunmuştur. *İkinci aşamada temalar bulundu*: İlk aşamada oluşturulmuş olan kodlardan yola çıkılarak, yapılmış olan görüşmelerin içeriklerini genel düzeyde açıklayabileceği ve 21 adet kodu belirli kategoriler altında toplayabileceği düşünülen dört adet ana tema belirlenmiştir. Bu bağlamda ilk aşamada ortaya çıkan 21 adet kodun benzerlik ve farklılıkları saptanarak, birbirleriyle ilişkili olan kodların bir araya getirilmesi sağlanmıştır. *Üçüncü aşamada verilerin temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması sağlandı*: Katılımcılarla yapılmış olan görüşmelerin deşifrelerinden elde edilen görüşler, belirlenen temalar altında tanımlanmış ve birbiriyle ilişkili bir biçimde düzenlenmiştir. Bu aşamada temalar, tablolar haline getirilerek mümkün olduğu ölçüde okuyucuya tanımlanmaya çalışılmış, katılımcıların konuya ilişkin cevapları ilk elden okuyucuya sunulmuştur. *Dördüncü aşamada bulgular yorumlandı*: Toplanan verilerin açıklanması ve anlamlandırılması için araştırmacıların görüş ve yorumlarına bu bölümde yer verilmiştir. Bu aşamada alanyazının incelenmesiyle ve katılımcı görüşleriyle oluşturulan temalar çerçevesinde elde edilen bulgular, araştırmacılar tarafından yorumlanmış ve bazı çıkarımlar yapılmıştır. Ayrıca elde edilen sonuçların önemine ve daha sonra yapılacak olan araştırmalara yönelik önerilere de bu bölümde yer verilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Geçerlik çalışmaları

Araştırmanın iç geçerliğinin sağlanması için; alanyazında beden eğitimi ve spor öğretmenliğine yönelik görüşlerin ele alındığı çalışmalar incelenmiş ve daha önce oluşturulan kavramsal çerçeveler ile uyumlu olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca bu kavramsal çerçeveler veri toplama sürecinde araştırmacılara rehber olmuştur. Bulguları teyit etmek için sürekli olarak beden eğitimi ve spor öğretmenliği alanındaki deneyimli bir akademisyenden araştırma ve raporlaştırma sürecinde destek alınmıştır (Baltacı, 2017). Araştırma sürecinde açık olmayan herhangi bir nokta bırakmamak için süreç, yöntem bölümünde tüm detayları ile anlatılmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Görüşme sonrası tamamlanan deşifre metinlerinin doğruluğu, görüşülen öğrenciler tarafından teyit edilmiştir. *Araştırmanın dış geçerliğinin sağlanması için*;

araştırma örnekleminin ve sürecinin tüm özellikleri, başka örneklerle karşılaştırma yapılabilecek düzeyde ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. Araştırma sonuçlarının, daha önceden beden eğitimi ve spor öğretmenliği alanına dair görüşlerin incelendiği çalışmaların sonuçları ile tutarlı olup olmadığı kontrol edilmiştir. Ayrıca araştırma bulgularının başka araştırmalarda test edilebilmesi için gerekli olan tüm açıklamalar yapılmıştır (Miles ve Huberman, 1994).

Güvenirlilik çalışmaları

Araştırmada iç güvenirliliğin sağlanması için; görüşme sırasında kullanılan sorular açık bir biçimde yazılmıştır. Araştırma sorularının, benzer araştırmalarda kullanılan sorular ile tutarlılığı ve araştırma sonuçları ile verilerin uyumluluğu kontrol edilmiştir. Veriler, araştırma sorularına uygun olarak ayrıntılı ve amacına hizmet edecek şekilde toplanmıştır. *Araştırmada dış güvenirliliğin sağlanması için;* araştırmanın yöntemi ve süreci, açık ve ayrıntılı bir biçimde raporlaştırılmıştır. Çalışma grubunu oluşturma, veri toplama, analiz etme, yorumlama ve sonuçlara ulaşma konularında neler yapıldığı açık bir şekilde ifade edilmiştir. Sonuçlar, elde edilen bulgular ile ilişkilendirilmiştir. Araştırma kapsamında öğrenciler ile yapılmış olan yirmi dört görüşmenin deşifreleri, başkaları tarafından incelenmeye imkân verecek şekilde saklanmıştır (Le Compte ve Goetz, 1982).

BULGULAR

İçerik analizi sonrasında, araştırmanın genel amacına yönelik olarak, beden eğitimi ve spor öğretmeni adayı üniversite öğrencilerinin görüşleri; mesleğin önemi, mesleğin imajı, mesleğin gerektirdiği özellikler ve teknolojik gelişmelere bağlı mesleğe yönelik görüşler adı altında toplamda dört ana tema etrafından toplanmıştır.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adayı üniversite öğrencilerinin, “mesleğin önemi” teması altında toplanan görüşleri Tablo-1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcıların Mesleğin Önemine İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	n
Mesleğin Önemi	Sağlıklı bireylerin yetiştirilmesi	13
	Yetenek keşfi	7
	Özgüveni artırma işlevi	7
	Obeziteye karşı mücadele	7
	Liderlik becerilerini artırma	6
	Fiziksel gelişime olumlu katkı	5

Tablo-1 incelendiğinde “mesleğin önemi” teması için öğrenciler sırasıyla en çok; “sağlıklı bireylerin yetiştirilmesi, yetenek keşfi, özgüveni artırma işlevi, obeziteye karşı mücadele, liderlik becerilerini artırma ve fiziksel gelişime olumlu katkı” ifadelerini kullanmışlardır. Katılımcıların bu temaya yönelik görüşlerini yansıtan örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

K-6: “Beden eğitimi ve spor öğretmenin sağlıklı nesillerin yetiştirilmesinde büyük bir katkısı vardır. Beden eğitimi öğretmenleri, ortaokuldan itibaren çocukların temel motorik hareketlerini geliştirerek; onların toplum içerisinde özgüven kazanmasına yardımcı olur. Sağlıklı, dinç ve özgüvenli nesillerin yetişmesi için spor çok önemlidir.”

K-16: “En başta toplumun obeziteden kurtulması, hareket etme alışkanlığı kazanması, ailece spor yaparak aile bağlarının güçlenmesi, disiplinli olması, düzenli yaşamayı öğrenmesi ve her alanda başarılı olmayı sağlayacak azmi kazandırması bakımından mesleğimiz önemlidir.”

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adayı üniversite öğrencilerinin, “mesleğin imajı” teması altında toplanan görüşleri Tablo-2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Katılımcıların Mesleğin İmajına İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	n
Mesleğin İmajı	Boş Ders Algısı	10
	Azalan Saygınlık	9
	Düşük Stresli Meslek	7
	Yüksek Saygınlık	5

Tablo-2’ye bakıldığında “mesleğin imajı” teması için öğrenciler sırasıyla en çok; “boş ders algısı, azalan saygınlık, düşük stresli meslek ve yüksek saygınlık” ifadelerini kullanmışlardır. Katılımcıların bu temaya yönelik görüşlerini yansıtan örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

K-4: “Günümüz beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin derse karşı olan sorumsuzluğu, öğrencilerle hiçbir aktivite yapmayıp onları serbest bırakmaları, maalesef toplumda önemsiz bir ders imajı bırakıyor; fakat beden eğitimi dersi de en az bir matematik, bir geometri dersi kadar önemlidir. Beden eğitimi ve spor öğretmeni denince, toplumun ya da velinin gözünde çok rahat ve stressiz bir meslek akla geliyor.”

K-23: “Mesleğimiz toplumun gözünde çok önemli bir yerde değil, olmasa da olur gözü ile bakılıyor. Bunun sebebinin geçmişten gelen bir ön yargı olduğunu düşünüyorum. Beden eğitimi dersine sürekli boş ders gözüyle bakılıyor. Bazı hocaların beden eğitimi dersini tam anlamıyla işlememesi, diğer branş hocalarının da bu derse boş bir ders olarak bakmasına sebep oluyor.”

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adayı üniversite öğrencilerinin, “mesleğin gerektirdiği özellikler” teması altında toplanan görüşleri Tablo-3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Katılımcıların Mesleğin Gerektirdiği Özelliklere İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	n
Mesleğin Gerektirdiği Özellikler	Etkili İletişim	14
	Güçlü Fiziksel Özellikler	8
	Hoşgörü-Duyarlılık	8
	Öz-Disiplin	6
	Sabır	5
	Uzmanlık	5
	Liderlik	3
	Motive Etme	2
	Yeniliğe Açıklık	2

Tablo-3 incelendiğinde “mesleğin gerektirdiği özellikler” teması için öğrenciler sırasıyla en çok; “etkili iletişim, güçlü fiziksel özellikler, hoşgörü-duyarlılık, öz-disiplin, sabır, uzmanlık, liderlik, motive etme ve yeniliğe açıklık” ifadelerini kullanmışlardır. Katılımcıların bu temaya yönelik görüşlerini yansıtan örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

K-12: “Bizim mesleğimizi yapmak için beden her zaman fit, güçlü ve hazır olmak gerekir. Bir beden eğitimi ve spor öğretmeni bir hareket ya da branş hakkında uygulama yapmaya hazır olmalıdır. Öğreteceği şeyi önce kendisi yapabilmeli, buna inanıyorum. Aynı zamanda sabırlı olmak zorundayız, çünkü yeri geldiğinde küçük yaşta öğrencilere de hitap edeceğiz. Onlara ders anlatacağız. Bir beden eğitimi öğretmeni karşısındaki ile iletişim kurarken problem yaşamamalı, sorunlara pratik çözümler bulabilmelidir.”

K-17: “Mesleğimiz çoğunlukla çocuklarla iç içe olmayı gerektirdiği ve onların geleceğini şekillendirdiği için bana göre; çocuklarla etkili iletişim, disiplin, hoşgörü, alan bilgisi, sabır, yaratıcı düşünme ve enerjik olma gibi özelliklere sahip olmalıyız.”

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adayı üniversite öğrencilerinin, “teknolojik gelişmelere bağlı mesleğe yönelik görüşler” teması altında toplanan görüşleri Tablo-4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Katılımcıların Teknolojik Gelişmelere Bağlı Mesleğe Yönelik Görüşleri

Tema	Kodlar	n
Teknolojik Gelişmelere Bağlı Mesleğe Yönelik Görüşler	Olumlu Bakış & Spora Daha Fazla İhtiyaç Hissetme	15
	Olumsuz Bakış & Hareketsiz Yaşam ve Spordan Uzaklaşma	9

Tablo-4’e bakıldığında “teknolojik gelişmelere bağlı mesleğe yönelik görüşler” teması için öğrencilerin, temelde olumlu ve olumsuz yönde iki farklı bakış açısına sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu tema için öğrenciler sırasıyla en çok; “spora daha fazla ihtiyaç hissetme ve hareketsiz yaşam / spordan uzaklaşma” ifadelerini kullanmışlardır. Katılımcıların bu temaya yönelik görüşlerini yansıtan örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

K-2: “Teknolojik gelişmelerle birlikte insanlar masa başında daha fazla zaman geçirmeye başladı ve bu da bazı sağlık sorunlarına sebep oldu. Bu sorunlar da insanları daha çok egzersiz yaparak sağlıklarını koruma konusunda bilinçlenmelerini sağladı. İnsanlara egzersiz konusunda yardımcı olan, yön gösteren, gelecek nesillere bu konuda farkındalık yaratan ve ne yapmaları gerektiğini onlara aktaran beden eğitimi öğretmenlerine çok fazla sorumluluk düştüğünü söyleyebilirim.”

K-9: “Endişeleniyorum. Gelişen teknoloji çocuklara giderek daha fazla hareketsiz bir hayat sunuyor. Spora ilgileri azalıyor. Ayrıca teknoloji geliştikçe her alanda robotlar görev almaya başlayacak, belki bir gün beden eğitimi öğretmenlerinin yerini de alırlar.”

TARTIŞMA VE SONUÇ

Spor, hem bireysel hem de toplumsal açıdan üzerinde önemle durulan bir olgudur. Bireysel açıdan spor, sağlıklı bir yaşamın anahtarı iken (İmamoğlu, 1992), toplumsal açıdan refah ve güven ortamının oluşmasında önemli bir role sahiptir (Tortumlu, 2020). Bu rolün işlevselliğinin ortaya çıkması da etkin ve verimli bir spor eğitimi ile gerçekleşebilir. Spor eğitiminin en temel aktörleri ise veliler, öğrenciler ve beden eğitimi ve spor öğretmenleridir. Bu aktörlerin spora olan yaklaşımları ve tutumları, spora olan ilginin belirleyicilerindedir. Nitekim bu çalışmada da bu aktörlerden beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının, toplumun mesleklerine verdiği önem, mesleğin toplumda oluşturduğu imaj, mesleğin gerektirdiği özellikler ve son olarak teknolojik gelişmeler ve dijitalleşme ile mesleği nasıl geleceğin beklediğine yönelik görüşleri ortaya konulmuştur.

Araştırmanın birinci bulgusu mesleğin önemine yöneliktir. Beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin toplumda sağlıklı bireylerin yetişmesinde, yeni yeteneklerin keşfedilmesinde, bireylerin özgüvenini artırmasında, obeziteye karşı etkin mücadele etmede, liderlik becerilerini artırmada ve fiziksel gelişime olumlu katkı yapmada etkin bir role sahip olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu mesleğin sağlıklı bireylerin yetişmesindeki önemine vurgu yapmıştır. Sporun sağlıklı bir yaşam sürmedeki kilit rolü düşünüldüğünde, bu sonucun ortaya çıkması anlamlıdır. Nitekim yapılan bir araştırmada çocukluk ve ergenlik

dönemlerinde spora katılımın, ruh sağlığına olumlu anlamda katkı yaptığı ifade edilmiştir (Vella, 2019). Mesleğin öne çıkan diğer önemleri ise yetenek keşfi, obezite ile mücadele ve özgüven artırma işlevleridir. Çocukluk çağı obezitesinin önlenmesinde fiziksel aktivite ve spora katılımın önemli düzeyde etkisi olduğu (Hekim, 2015); sporun bireye keyif ve mutluluk verdiği, enerjisinde artış yarattığı ve bu sayede özgüvenin artışında rolü olduğu (Terlemez, 2019); spor yapmanın hem iç özgüvenle hem de dış özgüvenle olumlu yönde yüksek bir ilişkiye sahip olduğu ifade edilmiştir (Arslan, Doğanay, Kırık ve Çetinkaya, 2015).

Araştırmanın ikinci bulgusu ise mesleğin toplumdaki imajına yöneliktir. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği adaylarında, mesleğin toplumda boş ders olarak görüldüğü ve saygınlığının gün geçtikçe azaldığı yönündeki görüşleri ağır basmaktadır. Bu bulguya paralel olarak, pek çok çalışmada da beden eğitimi dersi, öğrencilerin gözüyle boş ders olarak tanımlanmıştır (Özcan, Mirzeoğlu ve Çoknaz, 2016). Boş ders algısının oluşması, velilerin ve öğrencilerin derse yönelik düşük ilgisinden ve bazı beden eğitimi öğretmenlerinin yeterince nitelikli ve özverili olmamasından kaynaklanmış olabilir. Yapılan bir diğer çalışmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, fen bilimleri branşındaki öğretmenlere nazaran daha düşük kariyer tatmini yaşadıkları tespit edilmiştir (Kılınç, Tortumlu ve Uzun, 2021). Ortaya çıkan bu sonucun temel sebeplerinde biri de azalan saygınlık algısı olabilir.

Araştırmanın üçüncü bulgusu mesleğin gerektirdiği özelliklere yöneliktir. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği adayları, mesleği icra edecek öğretmenlerin çoğunlukla etkili iletişim becerisine ve güçlü fiziksel özelliklere sahip, hoşgörülü ve duyarlı, öz disipline sahip sabırlı bireyler olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ulaşılan bu bulgular, Kılınç ve Uzun (2021) tarafından pozitif öğretmen özelliklerinin belirlenmesine yönelik yapılan çalışma ile büyük ölçüde tutarlılık göstermektedir. Öğretmenin öğretim fonksiyonunu verimli bir şekilde yerine getirebilmesi, öğrencileri ile etkili bir iletişim kurabilmesine bağlıdır. Beden eğitimi öğretmenlerinin, sportif faaliyetler sonucunda oluşan güçlü fiziksel özellikleri, hoşgörülü ve duyarlı olmaları ve spor yoluyla kazandıkları öz disiplinleri; öğrencilerin, öğretmenlerini rol model almaları için etkili birer faktör olabilir.

Araştırmanın dördüncü ve son bulgusu ise teknolojik gelişmeler ve dijitalleşme sonucunda beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğinin geleceğine dönük görüşleri kapsamaktadır. Öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan sonuçta, olumlu ve olumsuz olmak üzere iki temel öngörü söz konusudur. Katılımcıların vermiş olduğu cevapların büyük bir çoğunluğu, gelecekte beden eğitime ve spora daha fazla ihtiyacın olacağı yönündedir. Bu görüşün ortaya çıkmasının temel sebeplerinden biri, yaşanan hızlı dijitalleşme sonucunda masa başında hareketsiz bir yaşamın benimsenmesi ve devamında yaşanan bedensel gelişim ve sosyalleşme ihtiyacının spora katılımı ile ortadan kaldırılabileceği olabilir. Katılımcıların azınlığını oluşturan olumsuz görüşe göre hareketsiz yaşam, bireyleri spordan uzaklaştıracaktır. Bu öngörünün temel sebebi ise hareketsiz yaşam sonucunda oluşan tembellik ve atalet davranışlarının ortaya çıkma ihtimali olabilir. Diğer yandan son yıllarda mesleklerin geleceğine yönelik yapılan öngörüler, yapay zekâ çalışmaları sonucunda çoğu mesleğin akıllı sistemler tarafından gerçekleştirilebileceği, insanların gelecekte işsiz topluluklar halinde yaşamak zorunda kalacağını ifade ederken; beden eğitiminin ve sporun, temel ihtiyaçlar arasında olacağından dolayı kıymetinin önemle artacağı öngörüsünde bulunulmuştur (Harari, 2018). Sporun sağlıkla güçlü bir ilişkisi olduğu ve ayrıca hareketsiz yaşamında sağlıksız bir yaşamla

aynı anlama geldiği düşünülürken, spora katılım ve spor eğitiminin gelecekte sağlıklı bir yaşam için olmazsa olmaz bir yere sahip olacağı söylenebilir.

ÖNERİLER

Beden eğitimi ve spor dersinin boş ders algısından sıyrılabilmesi için öncelikle nitelikli ve özverili öğretmen sayısının artırılması amaçlanmalıdır. Alanında uzmanlaşmış, sporun topluma ve bireye olan katkılarından haberdar olan öğretmen adaylarının yetiştirilmesi, bu açığın kapatılmasında faydalı olabilir. Bunun yanında velilere, Millî Eğitim Bakanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı gibi kurumlar tarafından, bilgilendirmeler yapılarak ve teşvik esaslı programlar sunularak spor eğitiminin önemi hatırlatılabilir. Öğrenciler, uluslararası atletizm ve spor müsabakalarının medya ve çeşitli yayın organlarında daha geniş çerçevede yer bulması ve yayımlanması ile daha fazla teşvik edilebilir. Teknolojik gelişmeler ve dijitalleşmenin ortaya çıkaracağı hareketsiz yaşama karşı spor bir panzehir görevi görebilir. Bu da çocuk yaşlardan itibaren sporu bir alışkanlık haline getirecek politikalarla, spor kültürünün zenginleşmesi ve güçlenmesi ile gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

Arslan, A., Doğanay, H., Kırık, A., & Çetinkaya, A. (2015). Lise öğrencilerinde spor yapma ve özgüven ilişkisi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 17, 130-149. <https://doi.org/10.17363/SSTB.20151714050>

Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 3(1), 1-15.

Baş, T., & Akturan, U. (2013). Nitel araştırma yöntemleri: NVIVO ile nitel veri analizi (2.Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Briggs, C. L. (1986). *Learning how to ask: A sociolinguistic appraisal of the role of the interview in social science research* (No. 1). Cambridge University Press.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (21.Basım). Ankara: Pegem Akademi.

Çakır, Ö., & Oğuz, E. (2017). Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 418-429. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.290711>

Harari, Y. N. (2018). *21. yüzyıl için 21 ders* (Çev. S. Sıral). İstanbul: Kolektif Kitap.

Hekim, M. (2015). Çocukluk çağı obezitesinin önlenmesinde fiziksel aktivite ve sporun önemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37), 1102-1106.

İmamoğlu, O. (1992). Spor-sağlık ilişkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 67-70.

Kılıncı, M., Tortumlu, M., & Uzun, K. (2021). Öğretmenlerin kariyer tatmini düzeylerinin demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(24), 231-252. <https://doi.org/10.38155/ksbd.819500>

Kılıncı, M. & Uzun, K. (2021). Öğretmenler ve okul psikolojik danışmanları için pozitif psikoloji. G. Arslan & M. Yıldırım (Ed.), *Okulda pozitif psikoloji: Kuramdan uygulamaya* içinde (ss. 333-368). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Kotan, Ç., Hergüner, G., & Yaman, Ç. (2009). İlköğretim okullarında okuyan sporcu öğrencilerin spor yapmalarında okul ve aile faktörünün etkisi Sakarya il örneği. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3(1), 49-58.

Kul, M., & Hergüner, G. (2018). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sorunları ve performanslarına etkileri (Sakarya ili örneği). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(2), 971-996. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2018..-400744>

Le Compte, M. D., & Goetz, J. P. (1982). Problems of reliability and validity in ethnographic research. Review of Educational Research, 52(1), 31-60. <https://doi.org/10.3102/00346543052001031>

Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber (Çev. Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). An expanded sourcebook qualitative data analysis. California: Sage Publication.

Mirzeoğlu, A. D., Yaralı, S. S., Çoknaz, D., & Özmen, S. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin gözünden dersleri ve meslekleri (Sakarya Örneği). Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 24(2), 111-131.

Özcan, G., Mirzeoğlu A. D., Çoknaz, D. (2016). Öğrenci gözüyle beden eğitimi ve spor dersi ve öğretmeni. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(1), 270-291. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2016.16.1-5000182921>

Patton, M. Q. (1987). How to use qualitative methods in evaluation. Newbury Park, CA: Sage.

Sezer, F., İşgör, İ. Y., & Aktan, S. (2019). Yalnızlık ve sosyal medya kullanımı üzerine bir inceleme. D. Köksal (Ed.), X. Uluslararası eğitimde araştırmalar kongresi tam metin kitabı içinde (ss. 169-178). Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Derneği.

Stewart, C. J., & Cash, W. B. (1985). Interviewing: Principles and practices (4.Basım). Dubuque, IA: Wm. C. C. Brown Pub.

Strauss, A., & Corbin, J. (1990). Basics of qualitative research (15.Basım). Newbury Park, CA: Sage Publication.

Şafak, B., & Kahraman, S. (2019). Sosyal medya kullanımının yalnızlık ve narsistik kişilik özelliği belirtileri ile ilgili ilişkinin incelenmesi. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 6(2), 54-69.

Tavşancıl, E., & Aslan, A. E. (2001). Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

Terlemez, M. (2019). Spor aktivitesinin özgüven, serotonin ve dopamine etkisi. Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 2(2), 1-6.

Tortumlu, M. (2020). Toplumsal refah ve güven ortamının sağlanmasında spor kültürünün etkisi. M. M. Kasapoğlu, M. A. Öztürk & M. Öçal (Ed.), Spor yoluyla sosyal uyum içinde (ss. 246-265). Ankara: Detay Yayıncılık.

Tortumlu, M., & Uzun, K. (2021). Öğretmenlerin yaşam doyumları ile kariyer tatminleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Trakya Eğitim Dergisi, 11(3).

Vella, S. A. (2019). Mental health and organized youth sport. Kinesiology Review, 8(3), 229-236. <https://doi.org/10.1123/kr.2019-0025>

Yazıcıoğlu, İ. (2010). Örgütlerde iş tatmini ve işgören performansı ilişkisi: Türkiye ve Kazakistan karşılaştırması. *Bilig*, 55(1), 243-264.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11.Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.